Airijos lietuvės iššūkis atviro vandens „Evereste“: „North Channel“ man – moteriškos stiprybės simbolis

Kai sportininkai ruošiasi startui, jie žino datą ir laiką. Airijoje gyvenanti pradinių klasių mokytoja Lina Uokienė nežino nė vieno, nė kito. Birželio pradžioje planuotas plaukimas buvo atidėtas dėl nepalankių oro sąlygų, todėl penkiasdešimtmetė mokytoja dabar gyvena laukimu. Sprendimą priims ne ji, ne komanda. Sprendimą priims jūra.

Inga Murauskaitė

Asmeninio archyvo nuotraukos

Praėjusių metų rugsėjį Lina ir dar keturios lietuvės, atviro vandens plaukimo entuziastės – Roberta Jasikonytė, Diana Varanavičė, Aušra Gravauskienė ir Natalija Puzanskaja – susibūrė į komandą ir estafetėje perplaukė Lamanšo sąsiaurį, tapdamos pirmąja moterų komanda iš Lietuvos, įveikusia šį maršrutą. Sėkmė nesustabdė atkaklių lietuvių. Šiemet jos siekia ambicingesnio tikslo – perplaukti Šiaurės sąsiaurį („North Channel“), jungiantį Šiaurės Airiją ir Škotiją.

„North Channel“ siauriausioje vietoje yra apie 21 km pločio, tačiau dėl stiprių srovių plaukikams tenka įveikti didesnį atstumą – jis siekia apie 35 km. Dėl šalto vandens, neprognozuojamų oro sąlygų ir nuodingų medūzų šis maršrutas laikomas sunkiausiu iš septynių „Oceans Seven“ (prestižinių pasaulio sąsiaurių plaukimų) maršrutų, todėl neretai vadinamas atviro vandens plaukikų Everestu.

Belaukiant momento, kol jūra duos žalią signalą išplaukti, Lina Uokienė sutiko papasakoti apie kelią iki šio starto, baimę, savo santykį su vandeniu ir tai, ką reiškia laukti didžiausio iššūkio.

Plaukimas atidėtas dėl oro sąlygų. Ką jauti dabar – daugiau nusivylimo ar palengvėjimo?

Pirma reakcija buvo šioks toks sumišimas. Viskas jau buvo suplanuota iki smulkmenų – kaip pasitiksiu merginas, ką veiksime, kur važiuosime, kas ką veš. Staiga reikėjo viską pergalvoti ir persidėlioti.

Kalbant apie patį plaukimą, viduje buvo trumpa pauzė. Tada kilo klausimai – ar naujas oro langas visgi atvers galimybę plaukti, ar teks laukti dar ilgiau. Pažįstu ne vieną plaukiką, kuriam dėl oro sąlygų ar kitų aplinkybių plaukimas taip ir neįvyksta suplanuotu metu, o kartais net tenka jį nukelti kitiems metams. Todėl natūralu, kad tokios mintys aplankė ir mane.

Tačiau labai padėjo tai, kad buvau Dubline ir galėjau savo akimis matyti jūros sąlygas. Jūra buvo nerami, o kai kurie paplūdimiai buvo uždaryti plaukikams dėl vandens kokybės ir sudėtingų sąlygų, todėl buvo aišku, kad sprendimas atidėti plaukimą buvo pagrįstas.

Jei atvirai, galiausiai turbūt pajutau daugiau palengvėjimo nei nusivylimo. Tą savaitę darbe turėjome inspekciją ir jaučiausi tarsi plėšoma į dvi puses. Labai norėjau būti su plaukimo komanda, bet kartu nenorėjau nuvilti kolegų darbe. Kai plaukimas buvo atidėtas, viskas tarsi savaime susidėliojo į savo vietas. Galėjau visą dėmesį skirti darbui, o tada ramiai laukti kito tinkamo lango plaukimui.

Kaip atrodo tos laukimo dienos, kai esi pasiruošusi startui, bet gamta pasako: „Dar ne“?

Laukimo dienos nėra pačios lengviausios, tačiau manau, kad kiekvienas atletas supranta, jog gali būti pasiruošęs geriausiai savo gyvenime, o varžybų dieną daugybė faktorių vis tiek gali turėti įtakos rezultatui ar net pakeisti planus. Gamta yra vienas iš tų dalykų, kurių negalime kontroliuoti.

Todėl stengiuosi į šią situaciją žiūrėti ramiai. Manau, kad esu pasiruošusi tiek sėkmei, tiek nesėkmei. Žinoma, norisi startuoti ir išnaudoti progą, tačiau kartu suprantu, kad ne viskas priklauso nuo manęs.

Didžiausias laimėjimas man jau yra pats procesas – visi pasiruošimo mėnesiai, ankstyvi rytai, treniruotės šaltame vandenyje, žmonės, kuriuos sutikau šiame kelyje, ir pamokos, kurias išmokau. Nepriklausomai nuo to, kada įvyks startas ar koks bus rezultatas, šio proceso jau niekas neatims.

ONE

Ar šiandien daugiau galvoji apie patį plaukimą, ar apie tai, kas gali nutikti jo metu?

Ne, stengiuosi apie tai negalvoti. Žinoma, jaudulys visada yra, nes žinau, kad jūrą reikia gerbti. Kiekvienas plaukimas – nesvarbu, trumpas ar ilgas – yra tam tikra nežinomybė. Todėl daugiau galvoju apie pasiruošimą ir tai, ką galiu kontroliuoti, o visa kita palieku jūrai.

Koks vaizdas ar mintis pastarosiomis dienomis dažniausiai sukasi galvoje?

Tiesą sakant, kažkaip nebegyvenu vaizdais ar scenarijais. Turiu tikslą ir tiesiog einu jo link. Jei reikėtų įvardyti vaizdą, kuris dažniausiai sukasi galvoje, tai būtų saulė, dangus ir aš. Paprasta, ramu ir be didelių lūkesčių.

Ar buvo momentas, kai pagalvojai: „Kodėl aš apskritai į tai įsivėliau?“

Ne.

Ko bijai labiausiai – šalčio, medūzų, nuovargio ar dar kažko?

Turbūt labiausiai bijau savęs ir savo minčių. Medūzų esu mačiusi nemažai, nors pati dar nesu jų nudeginta. Žinoma, yra šiokia tokia nežinomybė, kaip mano kūnas

sureaguotų į įgėlimus. Tos permatomos *moon jellyfish* dažniausiai atrodo visai nekaltai, o aš jas įsivaizduoju kaip mažas dilgėles. Labiau neramina didesnės medūzos ir nežinomybė, bet tai yra dalis atviro vandens plaukimo, kurią tenka priimti.

Plaukioju Airijos jūroje jau apie dešimt sezonų, todėl su šalčiu esame gerai pažįstami. Vis dėlto atvirame vandenyje niekada negali būti visiškai tikras, kaip tą dieną reaguos kūnas ar kokias sąlygas atneš jūra. Turbūt labiausiai neramina ta nežinomybė, nes jūrą visada reikia gerbti.

Ar žmogus gali iki galo pasiruošti tam, kas jo laukia „North Channel“ vandenyse?

Manau, kad fiziškai ir psichologiškai galima pasiruošti labai gerai, tačiau „North Channel“ visada palieka vietos nežinomybei, todėl iki galo pasiruošti neįmanoma.

Kokią baimę tenka nugalėti dažniau – fizinę ar tą, kuri gimsta galvoje?

Galvoje.

Kai aplinkiniai išgirsta apie šį plaukimą, kokį klausimą jie tau užduoda dažniausiai?

Tiesą sakant, vieno dažniausiai užduodamo klausimo nėra. Žmonių reakcijos būna labai skirtingos – vieni žavisi ir palaiko, kiti mano, kad sąmoningai ieškau nelaimės. Kadangi gyvenu Airijoje ir esu vietinės atviro vandens plaukikų bendruomenės dalis, tokie iššūkiai čia gana natūralūs. Maratoniniai plaukimai yra populiarūs, todėl daugeliui žmonių ši idėja neatrodo tokia neįprasta, kaip gali pasirodyti iš šalies.

O kokio klausimo niekas neužduoda, nors turėtų?

Galbūt niekas neklausia, kiek žmonių ir kiek darbo slypi už vieno tokio plaukimo. Dažniausiai dėmesys nukrypsta į patį startą ir finišą, tačiau retai kas susimąsto apie visą pasiruošimo procesą, komandą, šeimos palaikymą ir daugybę valandų, kurios lieka nematomos. Taip pat žmonės dažnai labiau susitelkia į sėkmę ir galutinį rezultatą, nei į prasmingą pasiruošimo kelią, kuris, mano manymu, ir yra didžiausia šios kelionės vertė.

Esi lietuvė, gyvenanti Airijoje. Ar jauti, kad būtent Airija tave atvedė į atvirą vandenį?

Taip, neabejotinai. Gyvendama Airijoje atradau atviro vandens plaukimo kultūrą ir bendruomenę, kuriai tai yra natūrali gyvenimo dalis. Būtent čia pirmą kartą pamačiau žmones, plaukiančius jūroje ištisus metus, ir supratau, kad tai gali būti ne tik hobis, bet ir gyvenimo būdas. Manau, kad jei nebūčiau atvykusi į Airiją, mano kelias į atvirą vandenį būtų susiklostęs visai kitaip.

Ar prisimeni savo pirmąjį rimtą išėjimą į Airijos jūrą? Koks jis buvo?

Jei kalbame apie pirmą rimtesnį plaukimą, viskas vyko palaipsniui. Pirmiausia mokiausi būti šaltame vandenyje ir leisti kūnui prie jo priprasti. O pirmasis tikrai įsimintinas plaukimas buvo vieną savaitgalį per varžybas, kai plaukiau lydima trenerio. Jis visą laiką buvo šalia, o man tai buvo nuostabiausia diena – diena, kai supratau, kiek džiaugsmo man teikia atviras vanduo.

Jei reikėtų Airijos vandenis apibūdinti trimis žodžiais, kokie jie būtų?

Laisvė, pagarba ir nuotykis. Arba tai, ko aš ieškau – tyla. Atiduodu savo rūpesčius jūrai.

Dienomis esi mokytoja, o netrukus mėginsi įveikti vieną sunkiausių pasaulio sąsiaurių. Kokios pamokos iš mokyklos praverčia šaltame atvirame vandenyje?

Daug dalykų persikelia iš klasės į vandenį – ypač kantrybė, nuoseklumas ir gebėjimas išlikti ramiai, kai viskas tampa neapibrėžta. Kaip mokykloje kiekvienas vaikas mokosi savo tempu, taip ir vandenyje reikia išmokti gerbti savo kūną ir jo ribas.

Taip pat labai praverčia gebėjimas prisitaikyti. Pamokoje gali planuoti, bet realybėje visada atsiranda netikėtumų – kaip ir jūroje, kur sąlygos gali pasikeisti per kelias minutes. Ir galiausiai – atsakomybė: tiek prieš mokinius, tiek prieš save ir komandą, kuri tavimi pasitiki.

Jei prieš plaukimą galėtum savo mokiniams pasakyti vieną sakinį apie drąsą, koks jis būtų?

Drąsa – tai pasirinkimas eiti pirmyn net tada, kai nežinai, kas tavęs laukia.

Kas jus penkias sieja labiau – sportinis tikslas ar draugystė?

Sieja daug daugiau nei tik sportinis tikslas. Tai juokas, šaltis, bendros patirtys ir tas vidinis ryšys, kuris atsiranda tik išgyvenant tokias situacijas kartu. Ir, žinoma, draugystė – pasitikėjimas ir rūpestis viena kita, kurie šioje kelionėje tampa tokie pat svarbūs kaip pats plaukimas.

Ką apie save sužinojai būdama šios komandos dalimi?

Būdama šios komandos dalimi sužinojau, kad esu stipresnė, nei kartais pati galvoju. Kad galiu pasitikėti ne tik savimi, bet ir kitomis, ir kad tas pasitikėjimas yra labai svarbi viso proceso dalis. Ši komanda man parodė, kad svarbiausia nėra tik rezultatas, o tai, kaip eini tuo keliu kartu su kitais.

Kuri komandos narė sunkiausiomis akimirkomis labiausiai pakelia nuotaiką?

Kiekviena komandos narė turi savo stiprybę. Sunkiausiomis akimirkomis labiausiai padeda mūsų rūpestis viena kita, gebėjimas pajusti, kada kažkam reikia palaikymo, o kada – tiesiog ramybės. Mūsų komandoje netrūksta ir juoko, bet kai reikia, mokame susikaupti ir būti rimtos. Man tai labiau yra visos komandos

dinamika, o ne vienas žmogus – mes natūraliai palaikome viena kitą.

Ar šeima visada palaikė šią idėją?

Taip, šeima mane visada palaikė.

Como atrodo pokalbis namuose, kai pasakai, kad važiuoji plaukti 11–12 laipsnių vandenyje be hidrokostiumo?

Mes su vyru kartais kartu važiuojame paplaukioti, tad mums tai – gana natūralu. Jis turbūt buvo pirmasis, kuris įšoko į Airijos jūrą pirmaisiais mūsų gyvenimo metais Airijoje. Tai tapo tiesiog mūsų gyvenimo dalimi – be didelių dramų ar paaiškinimų, labiau kaip įprastas būdas būti prie jūros ir joje.

Ką žmonės dažniausiai supranta neteisingai apie tokius iššūkius?

Dažniausiai žmonės vis dar linkę manyti, kad tokie iššūkiai kyla iš „neturėjimo ką veikti“ arba kad tai yra būdas pasirodyti. Esu girdėjusi tokių komentarų, bet iš esmės tai daugiau pasako apie juos, o ne apie mane.

Aš stengiuosi neklausyti išorinių vertinimų ir negyventi kitų žmonių nuomonėmis. Man tai yra labai asmeniškas kelias, paremtas disciplina, patirtimi ir santykiu su jūra, o ne bandymas kažkam kažką įrodyti.

Ką šiandien pasakytum tai Linai, kuri pirmą kartą įlipo į atvirą vandenį?

Pasakyčiau jai, kad ji šaunuolė.

Jei šis plaukimas būtų ne sporto iššūkis, o gyvenimo metafora, apie ką ji būtų?

„North Channel“ man yra moters stiprybės simbolis. Tikra stiprybė nėra apsimesti, kad nieko nebijai ar niekada nepavargsti. Moters stiprybė yra gebėjimas eiti pirmyn net tada, kai sunku, ir priimti kitų moterų palaikymą. Šis plaukimas primena, kad kartu galime daugiau nei kiekviena atskirai.

Ar yra žmogus, kurį mintyse pasiimsi su savimi į vandenį?

Taip. Yra žmogus, kurį visada pasiimu mintyse – tai tėtis (amžiną atilsį). Jis yra tas vidinis ramybės ir stiprybės jausmas, kuris lydi net tada, kai aplink tik vanduo, šaltis ir nežinomybė.

Ką norėtum jausti tą akimirką, kai pirmą kartą paliesi Škotijos krantą?

Negalvoju apie tą akimirką iš anksto. Gyvenu čia ir dabar. Stengiuosi būti procese.

O jei dėl oro ar kitų aplinkybių plaukimo šįkart nepavyktų užbaigti – kas vis tiek leistų pasakyti, kad ši kelionė buvo verta visų pastangų?

Kartais svarbiausia ne finišas, o tai, kiek daug apie save sužinai procese ir kaip keičiasi tavo santykis su jūra, su savimi ir su komanda.

Kai po daugelio metų prisiminsi šį birželį, kaip norėtum, kad jis būtų apibūdintas vienu sakiniu?

Kad esu ten, kur turiu būti – tiek vandenyje, tiek gyvenime.

Ačiū, Lina. Šį pokalbį užbaigsiu Edmundo Hillary, pirmojo žmogaus, pasiekusio Everestą, mintimi: *„Ne kalną mes įveikiame, o save.“*